

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Γενική Γραμματεία Εταιρικού Συμφώνου Περιφερειακής
Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ)

Γεν. Διεύθυνση Θεσμικής κι Επιχειρησιακής
Υποστήριξης ΕΣΠΑ

Ειδική Υπηρεσία Κρατικών Ενισχύσεων και
Χρηματοδοτικών Εργαλείων (ΕΥΚΕ-ΧΕ)

ΕΥΚΕ-ΧΕ: 977

Ταχ. Δ/ση: Νίκης 10, 3ος όροφος,
10563, Αθήνα
Πληροφορίες: Νίκος Γαβαλάς
Τηλέφωνο: 210 3742054
Email: stateaid_unit@minfin.gr

Προς: Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης
Προγράμματος «Πελοπόννησος»
Αλ. Σούτσου 35, τ.κ. 22132 Τρίπολη
e-mail: info@eydpelop.gr

Θέμα: Διατύπωση γνώμης για ζητήματα κρατικών ενισχύσεων σχετικά με την Πρόσκληση με τίτλο «Δράσεις για την καταπολέμηση των διακρίσεων και προώθηση της συμπερίληψης και της ενεργούς συμμετοχής για τα άτομα με Αναπηρία»

σχετ.: Το με α.π. 205440/11.7.2025 έγγραφο της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης Προγράμματος «Πελοπόννησος» (Αρ.πρωτ.123657 ΕΙ 11.7.2025 ΕΥΚΕ-ΧΕ 977).

Σε συνέχεια του ανωτέρω σχετικού εγγράφου της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης Προγράμματος «Πελοπόννησος», στο οποίο επισυνάπτεται το σχέδιο Πρόσκλησης με τίτλο: «Δράσεις για την καταπολέμηση των διακρίσεων και προώθηση της συμπερίληψης και της ενεργούς συμμετοχής για τα άτομα με Αναπηρία», και ζητούνται οι απόψεις της Υπηρεσίας μας αναφορικά με το θεσμικό πλαίσιο των Κρατικών Ενισχύσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σημειώνονται τα εξής:

1. Σύμφωνα με το περιεχόμενο του Σχέδιου Πρόσκλησης το αντικείμενο του έργου περιγράφεται ως εξής:
«Η πρόσκληση αφορά στην υλοποίηση δράσης Στρατηγικής Σημασίας για το Πρόγραμμα «Πελοπόννησος» 2021-2027, μέσω της οποίας επιδιώκεται η συμβολή στην εξασφάλιση των προϋποθέσεων για μία Περιφέρεια για όλους τους πολίτες μέσα από ενέργειες που θα διασφαλίζουν τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, με χρόνιες παθήσεις και των οικογενειών τους, θα προωθούν τη συμπερίληψή τους και θα δημιουργούν ένα προσβάσιμο και καθολικά συμπεριληπτικό περιβάλλον σε όλα τα επίπεδα.

Ειδικότερα, η δράση θα υλοποιηθεί μέσω μιας πράξης, η οποία θα περιλαμβάνει:

- Ενέργειες για την καταπολέμηση των διακρίσεων και προώθηση της ενεργούς συμμετοχής για τα άτομα με αναπηρία, χρόνιες παθήσεις και τις οικογένειές τους (Συναντήσεις Προετοιμασίας – Ενημέρωσης, Έρευνα κοινής γνώμης για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, χρόνιες παθήσεις και τις οικογένειές τους, Μελέτη Περιφερειακής Στρατηγικής για την ενσωμάτωση της δικαιωματικής προσέγγισης της αναπηρίας στις πολιτικές, μέτρα και στρατηγικές της Περιφέρειας Πελοποννήσου, Σεμινάρια για την εφαρμογή της Περιφερειακής Στρατηγικής, Κινητές μονάδες για την υποστήριξη των ατόμων με αναπηρία, χρόνιες/σπάνιες παθήσεις και των οικογενειών, Εργαστήρια σε άτομα με

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

αναπηρία για την ανεξάρτητη διαβίωση και την υπηρεσία της προσωπικής βοήθειας, Φεστιβάλ για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία και εκπόνηση υποστηρικτικού – επιστημονικού υλικού.

- Προμήθεια οχημάτων (βάσει του άρθρου 25 παρ.2 του ΚΚΔ).

- Ενέργειες ενδυνάμωσης & συμπερίληψης των ατόμων με αναπηρία, με χρόνιες παθήσεις & των οικογενειών τους (Ειδικά Εργαστήρια για την Αναπηρία για επαγγελματίες που δραστηριοποιούνται σε συγκεκριμένους τομείς, Δίκτυο νέων με αναπηρία, Δίκτυο γυναικών με αναπηρία και μητέρων παιδιών με αναπηρία, θεωρητική και βιωματική επιμόρφωση στα στελέχη των υπηρεσιών των Δήμων και της Περιφέρειας που εμπλέκονται στα θέματα πολιτικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένων και των εθελοντών.

- Πιλοτικό Πρόγραμμα Πιστοποίησης μέσω ISO σχετικά με συμπεριληπτικά, προσβάσιμα περιβάλλοντα, προϊόντα και υπηρεσίες (Συμπεριληπτική Περιφέρεια, Συμπεριληπτικοί Δήμοι)

- Ενέργειες δημοσιότητα Πράξης

- Εκτύπωση και προσβασιμοποίηση υλικού.

- Αξιολόγηση της υλοποίησης της δράσης.

Ωφελούμενοι της δράσης είναι τα άτομα με αναπηρίες, τα άτομα με χρόνιες παθήσεις και οι οικογένειές τους που διαβιούν στην Περιφέρεια Πελοποννήσου.

Προβλέπεται η χρήση της διάταξης της παρ. 2 του άρθρου 25 του Καν. (ΕΕ) 2021/1060, σύμφωνα με την οποία το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ+ μπορούν να χρηματοδοτούν, με συμπληρωματικό τρόπο το σύνολο ή μέρος μιας πράξης της οποίας οι δαπάνες είναι επιλέξιμες για στήριξη από το άλλο Ταμείο, υπό την προϋπόθεση ότι αυτού του είδους οι δαπάνες είναι απαραίτητες για την υλοποίηση».

Δυνητικός Δικαιούχος της Δράσης είναι η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑμεΑ),

Η συγχρηματοδοτούμενη δημόσια δαπάνη που διατίθεται για την ένταξη πράξεων στο πλαίσιο της εν θέματι πρόσκλησης ανέρχεται σε 4.000.000,00 €.

2. Το άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης ορίζει τις κρατικές ενισχύσεις ως «ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχείρισεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής [...], κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές. Με βάση την Ανακοίνωση της Επιτροπής για την έννοια της Κρατικής Ενίσχυσης (2016/C 262/01) που εξειδικεύει το άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις εφαρμόζονται μόνο όταν ο αποδέκτης της ενίσχυσης είναι «επιχείρηση». «Επιχειρήσεις» θεωρούνται οι οντότητες που ασκούν οικονομική δραστηριότητα ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς που τις διέπει και τον τρόπο χρηματοδότησής τους. Συνεπώς, ο χαρακτηρισμός μιας συγκεκριμένης οντότητας ως επιχείρησης εξαρτάται αποκλειστικά από τη φύση των δραστηριοτήτων που ασκεί. Μεταξύ άλλων, ο χαρακτηρισμός μιας οντότητας ως επιχείρησης συνδέεται πάντα με συγκεκριμένη δραστηριότητα. Μια οντότητα που ασκεί τόσο οικονομικές όσο και μη οικονομικές δραστηριότητες πρέπει να θεωρείται επιχείρηση μόνο σε σχέση με τον πρώτο τύπο δραστηριοτήτων. Για να γίνει διάκριση μεταξύ οικονομικών και μη οικονομικών δραστηριοτήτων, το Δικαστήριο έχει επανειλημμένα αποφανθεί ότι κάθε δραστηριότητα που συνίσταται στην παροχή αγαθών και υπηρεσιών στην αγορά αποτελεί οικονομική δραστηριότητα.
3. Το αντικείμενο της υπό εξέταση Πρόσκλησης αφορά στην καταπολέμηση των διακρίσεων και προώθηση της ενεργούς συμμετοχής για τα άτομα με αναπηρία, χρόνιες παθήσεις και τις οικογένειές τους. Επιπλέον, μεταξύ άλλων, στο αντικείμενο της πρόσκλησης περιλαμβάνονται δράσεις όπως διενέργεια έρευνας κοινής γνώμης, μελέτη περιφερειακής στρατηγικής, προμήθεια οχημάτων,

ενέργειες επιμόρφωσης, όπου αυτού του είδους η παροχή υπηρεσιών ή και προμήθεια αγαθών ενδέχεται να συνιστά οικονομική δραστηριότητα, καθώς υφίσταται μία πλήρως απελευθερωμένη αγορά και υπάρχουν και άλλες οικονομικές οντότητες που προτίθενται και δύνανται να παρέχουν τις σχετικές υπηρεσίες, ενώ άλλες δράσεις δύνανται να μην αφορούν σε άσκηση οικονομικής δραστηριότητας ή/και να μην ενέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης. Προκειμένου να καθοριστεί εάν οι ανωτέρω ενέργειες που θα χρηματοδοτηθούν μέσω της πρόσκλησης ενέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης, είναι αναγκαίο να διαπιστωθεί εάν πληρούνται σωρευτικά οι τέσσερις προϋποθέσεις του άρθρου 107 παρ. 1 ΣΛΕΕ για την ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης:

- α) χρηματοδότηση με κρατικούς πόρους,
- β) χορήγηση οικονομικού πλεονεκτήματος,
- γ) επιλεκτική μεταχείριση και
- δ) νόθευση του ανταγωνισμού και επίδραση στις ενδοκοινοτικές συναλλαγές.

Η σωρευτική πλήρωση των ανωτέρω προϋποθέσεων είναι αναγκαίο να εξεταστεί, σε μεταγενέστερο στάδιο κατά την υποβολή των μεμονωμένων Πράξεων, τόσο σε επίπεδο (α) δικαιούχου όσο και στο επίπεδο (β) αναδόχων και (γ) ωφελούμενων από τις εν λόγω υπηρεσίες.

Επομένως στην παρούσα φάση, κρίνεται ότι το θεσμικό πλαίσιο στο οποίο δύνανται να εμπίπτουν οι πράξεις που θα χρηματοδοτηθούν μέσω της Πρόσκλησης ποικίλει και ως εκ τούτου, κάθε πράξη της εν λόγω πρόσκλησης πρέπει να αξιολογηθεί διακριτά για την πλήρωση του κριτηρίου της συμβατότητας με τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων.

Επιπλέον σημειώνεται ότι στο θεσμικό πλαίσιο κρατικών ενισχύσεων που περιλαμβάνεται στο προοίμιο της υπό εξέταση Πρόσκλησης για ασφάλεια δικαίου θα πρέπει να προστεθούν και οι παρακάτω κανονισμοί:

- Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής της 17ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης («Γενικός Απαλλακτικός Κανονισμός»), όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει.
- Κανονισμός (ΕΕ) 2023/2831 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 13ης Δεκεμβρίου 2023, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για την λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας.

4. Επιπροσθέτως στο τμήμα 3.5 «Ειδικότεροι κανόνες επιλεξιμότητας» του σχεδίου Πρόσκλησης θα πρέπει να προστεθούν τα παρακάτω:

- «Έργα που ενέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης θα εξεταστούν σύμφωνα με τα οριζόμενα στο κατάλληλο θεσμικό πλαίσιο των κρατικών ενισχύσεων. Όσον αφορά στη συγκεκριμένη πρόσκληση, εάν κάποια δράση ή τμήμα δράσης κριθεί ότι εμπίπτει στο ανωτέρω θεσμικό πλαίσιο, υπάρχει η δυνατότητα δημόσιας χρηματοδότησής είτε μέσω του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής της 17ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης («Γενικός Απαλλακτικός Κανονισμός»), είτε μέσω του Κανονισμού (ΕΕ) 2023/2831 της Επιτροπής της 13ης Δεκεμβρίου 2023 σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας, μέχρι του ποσού των 300.000 ευρώ. Επισημαίνεται ότι σε περιπτώσεις κρατικής ενίσχυσης, το ποσό που υπολείπεται της εγκεκριμένης συγχρηματοδοτούμενης δημόσιας δαπάνης σε σχέση με το

συνολικό κόστος του έργου, καλύπτεται από ίδιους πόρους του δικαιούχου, οι οποίοι δεν εμπεριέχουν στοιχείο κρατικής ενίσχυσης. Σε αντίθετη περίπτωση θα επέρχεται μείωση του ποσού της συγχρηματοδοτούμενης δημόσιας δαπάνης. Για δράσεις που ενέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης και θα εξετασθούν στο πλαίσιο του Γενικού Απαλλακτικού Κανονισμού, είναι απαραίτητο να περιέχονται στο φάκελο που θα υποβληθεί προς αξιολόγηση, στοιχεία προκειμένου να εξεταστεί η εκπλήρωση των προϋποθέσεων του Γενικού και Ειδικού Μέρους του Κανονισμού αυτού.

Υπενθυμίζεται ότι για δράσεις που θα εξετασθούν στο πλαίσιο του Κανονισμού (ΕΕ) 2023/2831, είναι απαραίτητο να περιέχεται στο φάκελο του έργου Υπεύθυνη Δήλωση σχετικά με τη σώρευση ενισχύσεων ήσσονος σημασίας καθώς επίσης και να ελέγχεται το σύνολο των προϋποθέσεων επιλεξιμότητας του Κανονισμού».

5. Γενική επισήμανση: Πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή από την οικεία Διαχειριστική Αρχή, όσον αφορά στην χρηματοδότηση Πράξεων στον ίδιο ή σε άλλους Δικαιούχους Πράξεων παραπλήσιου περιεχομένου. Ενδεικτικά σε περίπτωση, κατά την οποία ο ανωτέρω Δικαιούχος ή άλλοι Δικαιούχοι έχουν ήδη ή πρόκειται στο άμεσο μέλλον να αναλάβουν την υλοποίηση πράξεων με συναφές αντικείμενο, τότε η περιγραφή και διαστασιολόγηση των πράξεων πρέπει να είναι σαφής ακριβής και ξεκάθαρη προς αποφυγή αλληλοεπικαλύψεων ή και ενδεχόμενης σταυροειδούς χρηματοδότησης.
 6. Σημειώνεται ότι οι μεμονωμένες προτάσεις στο πλαίσιο της υπο εξέταση Πρόσκλησης πρέπει να εξεταστούν διακριτά αναφορικά με την τήρηση των κανόνων του ανταγωνισμού, σύμφωνα με τα οριζόμενα στη με αρ.πρωτ. 99801/ΕΥΚΕ-ΧΕ 1162/27.10.2023 εγκύκλιο της ΕΥΚΕ-ΧΕ με θέμα «Οδηγίες προς φορείς που εμπλέκονται στη διαχείριση συγχρηματοδοτούμενων δράσεων κατά την προγραμματική περίοδο 2021-2027 αναφορικά με ζητήματα κρατικών ενισχύσεων».
- Για την αξιολόγηση της πλήρωσης του κριτηρίου συμβατότητας της εκάστοτε πράξης με τους κανόνες του ανταγωνισμού και των κρατικών ενισχύσεων, είναι αναγκαίο να συμπληρώνεται η λίστα ελέγχου περί ύπαρξης κρατικής ενίσχυσης που έχει κοινοποιηθεί με την με Α.Π. 115150/ ΕΥΚΕ4023/2.11.2016 επιστολή του ΓΓΔΕ & ΕΣΠΑ, αντίγραφο της οποίας πρέπει να τηρείται στο φάκελο της πράξης.

Η παρούσα γνωμοδότηση παρέχεται στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της ΕΥΚΕ-ΧΕ και περιορίζεται στην παροχή απόψεων σχετικά με τη συμμόρφωση του υπό κρίση μέτρου ενίσχυσης με τους κανόνες Ανταγωνισμού και Κρατικών Ενισχύσεων της ΕΕ. Επισημαίνεται ότι δεν εμπίπτει στις αρμοδιότητες της ΕΥΚΕ-ΧΕ η αξιολόγηση οποιασδήποτε άλλης πτυχής του μέτρου ενίσχυσης, περιλαμβανομένων θεμάτων που άπτονται του δικαίου περί δημοσίων συμβάσεων καθώς και το ζήτημα καθορισμού δικαιούχου του έργου σε σχέση με το ΣΔΕ 2021-2027.

Οι απόψεις της ΕΥΚΕ-ΧΕ βασίζονται αποκλειστικά στις πληροφορίες που παρείχε εγγράφως η οικεία Διαχειριστική Αρχή και ειδικότερα στο περιεχόμενο του Σχεδίου Πρόσκλησης, έγγραφο στο οποίο αφορά η γνωμοδότηση της ΕΥΚΕ-ΧΕ βάσει των αρμοδιοτήτων της. Εάν οι παρασχεθείσες πληροφορίες αποδειχθούν ελλιπείς ή εσφαλμένες, ή το μέτρο ενίσχυσης δεν υλοποιηθεί σύμφωνα με τις παρεχόμενες πληροφορίες, η ΕΥΚΕ-ΧΕ διατηρεί το δικαίωμα να επανεξετάσει τις απόψεις της σε σχέση με αυτές που εκφράζονται στο παρόν έγγραφο.

Παραμένουμε στην διάθεσή σας για κάθε αναγκαία διευκρίνιση.

Ο Προϊστάμενος της ΕΥΚΕ-ΧΕ
Ευάγγελος Στουραϊτης

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Εσωτερική Διανομή:

1. Γραφείο Αν. Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών
2. Γραφείο Γενικής Γραμματείας Εταιρικού Συμφώνου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ)
3. Γραφείο Γενικής Διεύθυνσης Θεσμικής κι Επιχειρησιακής Υποστήριξης
4. Ε.Υ.Κ.Ε.-Χ.Ε.

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

